

Odnaczenia i dyplomy w Bielskim Centrum Kultury

HONORY DLA SOLIDARNYCH

„Podbeskidzki protest z 1981 roku stanowił istotny wkład w budowę międzyludzkiej solidarności, która pomimo nieskutecznych prób jej zdławienia przez stan wojenny wprowadzony przez władze komunistyczne w obronie swojej pozycji i przywilejów, przetrwała i doprowadziła do upadku znieprawionego systemu umożliwiając nam świętowanie kolejnych rocznic w suwerennym i demokratycznym kraju”. Są to słowa dyrektora katowickiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej, Andrzeja Drogonia, skierowane do uczestników rocznicowego spotkania, zorganizowanego 24 stycznia w Bielskim Centrum Kultury.

Dyrektor IPN, przepraszając za to, że osobiście nie mógł uczestniczyć w uroczystościach, zapewnił o pamięci i głębokim szacunku „dla wszystkich, którzy przyczynili się do destrukcji systemu totalitarnego na Podbeskidziu”. Spotkanie w BCK było okazją do uhonorowania choć niektórych osób, które uczestniczyły we wspomnianej destrukcji systemu totalitarnego na Podbeskidziu. Minister Bożena Borys-Szopa w imieniu prezydenta Lecha Kaczyńskiego uhonorowała Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski Juliana Pichurę. W latach 1978-81 był on pracownikiem Bielskiej Fabryki Armatury Befa. Od września 1980 był członkiem NSZZ „Solidarność”, a od października 1980 wiceprzewodniczącym Komisji Zakładowej. 15 grudnia 1981 roku zorganizował strajk protestacyjny w Befie w obronie internowanego przewodniczącego, Wiesława Wróbla. Tego samego dnia został aresztowany, a 3 stycznia 1982 roku skazany na 3 lata pozbawienia wolności. Był więziony w areszcie śledczym w Bielsku-Białej, a następnie w zakładach karnych w Raciborzu, Strzelcach Opolskich i Kłodzku. W kwietniu 1983 roku został warunkowo zwolniony z więzienia.

Z kolei delegaci na podbeskidzki zjazd „Solidarności” po raz piąty przyznali tytuły „Zasłużony dla Solidarności Podbeskidzia”. Tym razem uhonorowano w ten sposób dziewięć osób. - *To nasz symboliczny hold dla wszystkich zasłużonych, bo wiemy doskonale, że osób, które swym życiem i działalnością*

Julian Pichura otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

ścią zapracowały na naszą wdzięczność i na taki tytuł, jest bardzo dużo. Stopniowo nadrabiamy nasze zaległości - podkreślił przewodniczący Marcin Tyrna przed wręczeniem okolicznościowych dyplomów. W tym roku tytułami „Zasłużony dla Solidarności Podbeskidzia” uhonorowani zostali:

◆ biskup Zdzisław Tranda z Kościoła ewangelicko-reformowanego - w latach stanu wojennego aktywnie pomagał rodzinom internowanych, więzionych i zwalnianych z pra-

cy działaczy „Solidarności”, w tym także z terenu Bielska-Białej. Osobiście przywoził paczki z darami dla tych osób. Zawsze stawał po stronie krzywdzonych, będąc wiernym prawdy i solidarności.

◆ ksiądz kanonik Franciszek Noga - przez 37 lat był proboszczem parafii św. Andrzeja Apostoła w Osieku koło Oświęcimia, gdzie zasłynął ze swych patriotycznych kazań oraz dzia-

Na scenie BCK - osoby uhonorowane w trakcie styczniowego spotkania.

łalności, wspierającej wszelkie niepodległościowe inicjatywy. Był i pozostał oddanym przyjacielem „Solidarności”.

◆ Jerzy Borowski - pracując w bielskiej Fabryce Samochodów Małolitrażowych w stanie wojennym był jednym z czołowych działaczy Regionalnej Komisji Wykonawczej „Trzeci Szereg” NSZZ „Solidarność” Regionu Podbeskidzie, odpowiedzialnym m.in. za druk podziemnej „Solidarności Podbeskidzia”. Został zatrzymany 5 października 1983 roku, a następnie aresztowany pod zarzutem uczestnictwa w nielegalnych strukturach „Solidarności”. Uniknął procesu i wyroku dzięki amnestii z 1984 roku.

◆ Stanisław Czernecki - w latach 1980-81 był przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w bielskiej „Merilanie”. W stanie wojennym był kolporterem prasy niezależnej, represjonowanym za swą działalność. Był przewodniczącym reaktywowanej Komisji Zakładowej „S” w Merilanie w latach 1989-92, a w latach 1992-2000 wiceprzewodniczącym tej komisji.

◆ Helena Dobranowicz - w latach 1980-81 była przewodniczącą Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Pracowników Kultury w Bielsku-Białej. W stanie wojennym internowana, a później zwolniona ze stanowiska dyrektora BWA. Była współpracowniczką Regionalnej Komisji Wykonawczej „Trzeci Szereg” NSZZ „Solidarność” Region Podbeskidzie i bielskiego Duszpasterstwa Ludzi Pracy. Jest do dziś dobrym duchem wielu przedsięwzięć i inicjatyw.

◆ Emil Pysz - jest członkiem NSZZ „Solidarność” od września 1980 roku. Był współorganizatorem struktur związkowych w Spółdzielni Rewutex, a później wiceprzewodniczącym Komisji Zakładowej w tej spółdzielni. W latach stanu wojennego był współpracownikiem podziemnych struktur „Solidarności”. W 1989 r. był jednym z inicjatorów wznowienia jawnej działalności związku i ponownie został wiceprzewodniczącym KZ.

◆ Wiesław Pyzio - w sierpniu 1980 roku był współorganizatorem strajku w Andrychowskiej Fabryce Maszyn AFM,

a we wrześniu jednym z inicjatorów powstania „Solidarności” w tej fabryce i członkiem Komisji Zakładowej. Był organizatorem strajku w AFM 14 i 16 grudnia 1981 roku. Został aresztowany i 4 stycznia 1982 roku skazany na 3 lata więzienia. Zwolniony został 26 marca 1983 roku na mocy amnestii. Twórca struktur konspiracyjnych na terenie Andrychowa, Wieprza, Kęt i Wadowic. Ponownie aresztowany 13 czerwca 1985 roku i skazany na 1,5 roku więzienia. Od listopada 1986 jeden z jawnych rzeczników podbeskidzkiej „S”, a od października 1988 członek podbeskidzkiej Regionalnej Komisji Organizacyjnej „S”. Współorganizator jawnych struktur „S” w Andrychowie.

◆ Tadeusz Szczerbowski - długoletni działacz związkowy w Zakładach Chemicznych Oświęcim (późniejszej Firmie Chemicznej Dwory, a obecnie spółce Synthos SA). Od 1990 r. był przewodniczącym Komisji Wydziałowej, od 1995 wiceprzewodniczącym Komisji Kombinatu, a w latach 1998 - 2009 przewodniczącym Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” Firmy Chemicznej Dwory. Od 1995 r. jest członkiem Zarządu Regionu Podbeskidzie NSZZ „Solidarność”.

◆ śp. Jan Ziarko - od czerwca 1976 roku pracował jako kowal w skoczowskich Zakładach Kuźniczych czyli Zakładzie nr 3 Fabryki Samochodów Małolitrażowych, obecnej spółce Kuźnia Polska SA. W „Solidarności” od września 1980 roku. Od 1990 roku był przewodniczącym Komisji Zakładowej. Funkcję tę pełnił do swej śmierci. Był też delegatem na zjazd regionalny, a od 2002 roku również członkiem Zarządu Regionu Podbeskidzie. Uczestnik dramatycznych negocjacji prywatyzacyjnych Zakładów Kuźniczych, a potem walki z nowymi właścicielami w obronie miejsc pracy i o godziwe płace. Ofiarny związkowiec, wrażliwy na ludzką krzywdę i biedę. Zmarł nagle 13 lipca 2009 roku.

★★★

W trakcie uroczystości przekazano także dwa dyplomy, nieodebrane przez ubiegłorocznych laureatów. Pierwszy z nich był przyznany Andrzejowi Sikorze, który od 1980 roku działał w „Solidarności” przy Fabryce Osłonek Białkowych w Białce koło Makowa Podhalańskiego. Był współorganizatorem Komisji Zakładowej i jej wieloletnim przewodniczącym. Był zawsze mocno zaangażowany w sprawy pracownicze - bezkompromisowo i zdecydowanie walczył o miejsca pracy oraz z zagrożeniami, wynikającymi z przekształceń własnościowych. W latach 2002-2006 był członkiem Zarządu Regionu Podbeskidzie NSZZ „Solidarność”. W ubiegłym roku nie mógł odebrać dyplomu z powodu ciężkiej choroby. Zmarł 27 września 2009 roku, a dyplom odebrała teraz jego małżonka, Urszula Sikora.

Swoją dyplom z rocznym opóźnieniem mógł odebrać Adam Gwiżdż. W 1980 roku był on współzałożycielem „Solidarności” w Zakładach Kuźniczych Skoczów i wiceprzewodniczącym Międzyzakładowej Komisji Założycielskiej „S” FSM. Od grudnia 1980 roku do maja roku następnego pełnił funkcję przewodniczącego KZ w Zakładach Kuźniczych, a od maja do listopada 1981 roku wiceprzewodniczącego Zarządu Regionu Podbeskidzie i delegata na KZD. Po 13 grudnia 1981 był internowany. W latach 1982-89 działał w podziemnej „Solidarności” w Zakładach Kuźniczych, za co był wielokrotnie zatrzymywany przez SB. W 1989 roku był organizatorem jawnej „Solidarności”: w latach 1989-92 przewodniczący KZ w Zakładach Kuźniczych, a od 1992 roku do 2001 roku jej członek. W latach 1998-2001 był członkiem Prezydium Zarządu Regionu Podbeskidzie NSZZ „S”.

ARTUR KASPRZYKOWSKI

List Lecha Kaczyńskiego do uczestników uroczystości

PREZYDENCKIE WYRAZY UZNANIA

Poniżej publikujemy treść listu od prezydenta Lecha Kaczyńskiego, skierowanego do bielskich związkowców. W trakcie spotkania w BCK odczytała go Bożena Borys-Szopa, minister w Kancelarii Prezydenta RP.

Pragnę przekazać serdeczne pozdrowienia wszystkim uczestnikom i organizatorom uroczystych obchodów 29 rocznicy zwycięskiego strajku generalnego na Podbeskidziu w styczniu i lutym 1981 roku. Tamten pełen determinacji protest, który połączył tysiące pracowników z zakładów w Bielsku-Białej i z całego okolicznego regionu, wyraziście zapisał się w najnowszych dziejach naszej ojczyzny.

Odkąd w sierpniu 1980 roku „Solidarność” dokonała wyłomu w autorytarnym systemie PRL i kiedy wezbrała fala

wolności - tutaj, w Bielsku-Białej i w innych ośrodkach Podbeskidzia, doszło do pierwszej w naszym kraju społecznej akcji protestacyjnej, która była otwarcie wymierzona w ówczesne władze. Ludzie pracy Podbeskidzia upomnieli się o prawdę i sprawiedliwość, o swoją ludzką i obywatelską godność. Jasno pokazali rządzącym, że nie będą tolerować zła, nieuczciwości i arogancji.

W styczniu 1981 roku w zakładach Bewelany zawiązał się Międzyzakładowy Komitet Strajkowy. Akcja protestacyjna objęła swym zasięgiem kilkadziesiąt zakładów pracy w całym regionie, a szczególnie masowy wymiar przybrała w Fabryce Samochodów Małolitrażowych, gdzie zastrajkowało 80 procent załogi. Protestujących pracowników wspierali mieszkańcy. Nieugięta społeczna presja okazała się drogą do zwycięstwa. W efekcie trwającego 10 dni masowego strajku odwołani zostali ze swoich stanowisk oskarżeni o nadużycia przedstawiciele najwyższych władz w regionie. Miesz-

kańcy Podbeskidzia pokazali swą obywatelską siłę i patriotowość, swoją wierność fundamentalnym wartościom, swoją wolę służenia wolnej, demokratycznej Polsce. To właśnie dzięki takim postawom milionów Polaków ostatecznie rozszarpał się totalitarny, komunistyczny system.

Zwycięski strajk generalny na Podbeskidziu wspominają Państwo w momencie szczególnie - w roku, w którym przypada trzydziesta rocznica powstania NSZZ „Solidarność”. Chciałbym złożyć wyrazy wielkiego uznania i szacunku wszystkim, którzy swoją odwagą, determinacją i poświęceniem przyczynili się do sukcesu podbeskidzkiego protestu. Wszystkim działaczom związkowym NSZZ „Solidarność” i wszystkim mieszkańcom tego regionu, którzy uczestniczyli w zmaganiach naszego narodu z systemem kłamstwa i przemocy. Wszystkim, którzy wywalczyli wolną Polskę. Chciałbym, aby żadne zasługi w tym dziejowym zwycięstwie nie były zapomniane ani pominięte.

Chylę czoła przed zaangażowaniem i nieustępliwością uczestników strajku generalnego na Podbeskidziu. Dziękuję Państwu za pielęgnowanie pamięci o tym ważnym fragmencie naszej historii i raz jeszcze serdecznie pozdrawiam wszystkich zgromadzonych na dzisiejszej uroczystości.

LECH KACZYŃSKI
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej